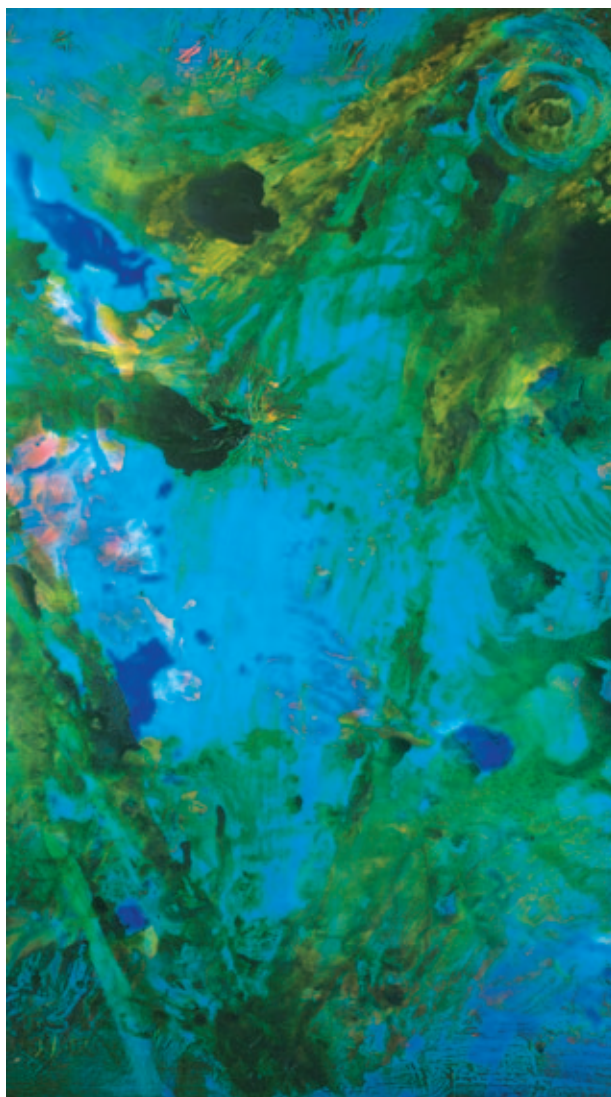

57. ROČNÍK

BRATISLAVSKÉ HUDOBNÉ SLÁVNOSTI

23. 9. 2022 ————— 19.30

WWW.FILHARMONIA.SK

BRATISLAVSKÉ HUDOBNÉ SLÁVNOSTI

57. ročník

23. september – 8. október 2022

BRATISLAVA MUSIC FESTIVAL
FÊTES DE MUSIQUE DE BRATISLAVA
MUSIKFESTSPIELE BRATISLAVA
FESTIVAL DE MÚSICA DE BRATISLAVA

Hlavný usporiadateľ BHS

Slovenská filharmónia

**z poverenia a s príspevkom
Ministerstva kultúry Slovenskej republiky**

Mgr. art. Marián Turner
generálny riaditeľ Slovenskej filharmónie

Manažment BHS
PhDr. Izabela Pažítková
PhDr. Mária Hlavačková

Adresa
Slovenská filharmónia
Manažment BHS
Medená 3
816 01 Bratislava
Slovenská republika
Tel.: +421 2 20 475 201/246

www.bhsfestival.sk

BHS – člen Európskej asociácie festivalov

European Festivals Association
Association Européenne des Festivals
Europäische Festival-Vereinigung

Festivalový výbor BHS

prof. Peter Mikuláš
koncertný umelec
predseda Festivalového výboru BHS

Mgr. Juraj Bubnáš, PhD.
dramaturg Slovenskej filharmónie

prof. Marian Lapšanský
koncertný umelec

PhDr. Ivan Marton
muzikológ

PhDr. Izabela Pažítková
hlavná manažérka BHS

doc. Marek Piaček
hudobný skladateľ

prof. Jozef Podhoranský
koncertný umelec

Koncertná sieň Slovenskej filharmónie

Slovenská filharmónia

Slovenský filharmonický zbor

Daniel Raiskin, dirigent

Jozef Chabroň, zbormajster

Slávka Zámečníková, soprán

Ján Gallovič, recitácia

Dejan Lazić, klavír

Ilja Zeljenka
(1932 – 2007)

Spievať? Kantáta pre 2 zbory,
soprán, recitátora orchester
na báseň Jána Botta

16´

Franz Liszt
(1811 – 1886)

Koncert pre klavír a orchester
č. 1 Es dur, S. 124

20´

*

Modest Petrovič
Musorgskij
(1839 – 1881)

Obrázky z výstavy
(orch. Maurice Ravel)

36´

Promenáda I

Škriatok

Promenáda II

Starý hrad

Promenáda III

Park v Tuileries

Bydlo

Promenáda IV

Balet nevyliahnutých kuriatok

Samuel Goldenberg a Schmuýle

Trh v Limoges

Katakomby (Sepulchrum romanum)

Cum Mortuis In Lingua Mortua

Baba-Jaga

Veľká brána Kyjevská

Na premiéru a aj na druhé uvedenie čakala dvadsať rokov – takmer na deň presne. Kantáta *Spievať?* od Ilju Zeljenku vznikla ešte v roku 1972 počas skladateľovho „vyhnanstva“ zo Spolku slovenských skladateľov a premiérovu prvýkrát zaznela na otváracom koncerte BHS 25. septembra 1992. Skladateľ pri premiére napísal: *„Otázka, či spievať, ospevovať, veseliť sa alebo smutne mlčať, bola pre mňa – a viem, že pre mnohých v roku 1972, keď som skladbu písal – veľmi žeravá, aktuálna. Ján Botto sa spýtal spievať? po porazenej revolúcii v pamätnom meruôsmom roku – po revolúcii, rozpornej ako všetky iné, keď národ v nich vždy cíti, že vie, a po nich zistí, že vie, ako nepresne cítil. Čo sa vzápätí a vždy vynára, sú otázky. (V súčasnosti okrem otáznika aj pomlčka.) Interpunkčné znaky sa dostanú občas do stredu pozornosti politikov i „politikov – vládcov“. Želám si úprimne, aby sa nevrátili časy, keď otáznik sa stane indikáciou neželateľného. Otáznik ako tabu – ako sa to stalo u tejto mojej skladby pred dvadsiatimi rokmi.“*

Priebeh kantáty je postavený na pôdoryse rytmických detských riekaniak vytvárajúcich ostrý kontrast k závažnému obsahu básne. Prepája ich sopránové sólo s textom piesne vynášania Moreny a impresionisticky pôsobiacimi melódiami. Spolu s orchestrálnymi časťami tak hudobná zložka dotvára obsah básne, ktorú kvôli úplnej zrozumiteľnosti textu prenechal Zeljenka recitátorovi. *„V skladbách na poéziu (Osvienčim, Galgenlieder, Aztécke piesne, Slovo) som, pochopiteľne, podriadil zvukový výzor, ale aj hudobné tvaroslovie myšlienke textu. Na druhej strane mám však veľa zborových skladieb bez textu, čo by som opäť vysvetlil tým, že zdôrazňujem čistú hudobnosť, čistú reč hudby. Navyše mám pocit, že text je v zborovej faktúre málokedy zrozumiteľný. Pokiaľ som chcel, aby bol zvýraznený text a vynikla jeho informačná hodnota, nechal som ho prednášať recitátorom (Osvienčim, Slovo, Spievať?).“*

Charakter hudby vychádza z folklóru, no nekopíruje ho, ale pretvára, prípadne vytvára úplne nové modely. Táto tendencia sa začala tvorbou pre amatérske spevácke zbory, do ktorej postupne zapracovával hravé prvky, na tú dobu neobvyklú zvukovosť, či ich dopĺňal rôznymi inštrumentmi. V kantáte *Spievať?* využíva jednoduchšie výrazové prostriedky, čo bolo výsledkom obdobia *„osobnej túžby po zjednodušení, zrozumiteľnosti, kontakte s poslucháčom.“* Naďalej však zostáva verný svojmu štýlu, pričom využíva tzv. „bunkovú kompozíciu“, systematickú prácu s opakujúcimi sa niekoľkotónovými motívami, ktorých vrstvením dosahuje jedinečné harmónie a vytvára magické dramatické oblúky jednotlivých úsekov.

Zeljenka v kantáte nezaprel svoju dlhoročnú prax skladateľa filmovej hudby – dovedna vytvoril hudbu k približne stovke hraných aj dokumentárnych filmov. Za všetky spomeňme aspoň niekoľkonásobnú spoluprácu s režisérom Štefanom Uhrom (Slnko v sieti, Panna zázračnica, Tri dcéry, Génius, Keby som mal pušku, Javor a Juliana, Dolina) či Igricom ocenenú hudbu k filmu režiséra Eduarda Grečnera Drak sa vracia. Jeho filmová hudba nie je ilustratívna, ale dotvára atmosféru príbehu a je jednou z dôležitých zložiek filmu. Rovnako nepopisná je aj hudba kantáty *Spievať?*, báseň neilustruje, ale znásobuje jej atmosféru a emočný rozmer textu. Snáď pri jej druhom uvedení nezostane visieť vo vzduchu otáznik. Aj touto výnimočnou skladbou si na otváracom koncerte 57. ročníka BHS pripomíname nedežité 90. narodeniny skladateľa.

„*Das versteht ihr aller nicht, haha!*“ podpichuje poslucháča orchester úvodnou témou **Koncertu pre klavír a orchester č. 1 Es dur, S. 124** od **Franza Liszta**. Či už tento bonmot pridal samotný Liszt, jeho zať Hans von Bülow alebo je to jednoducho hudobnícka *urban legend*, pre Lisztových súčasníkov mohlo byť toto dielo skutočne novátorské. Trvalo takmer štvrté storočie, kým zaznelo prvýkrát, hoci z úplne iných dôvodov ako úvodná skladba dnešného večera. Prvé náčrty koncertu vytvoril Liszt už v roku 1830 ako 19-ročný. V priebehu nasledujúcich rokov ho niekoľkokrát prepracoval, najvýraznejšie v roku 1839. Môžeme sa len domnievať, či tým prijal rukavicu hodenú Schumannom, ktorý už v roku 1836 volal po „*menších koncertných skladbách, v ktorých by virtuóz mohol predniesť súčasne allegro, adagio a rondo*“, ako napísal v recenzii na *Concerto fantastique* od Ignaza Moschelesa, ktorý sa snažil prepojiť jednotlivé vety koncertu do jednoliateho celku a odlíšiť ich len zmenou tempa.

Premiéry sa však Koncert Es dur dočkal až v roku 1855 po ďalších viacnásobných revíziách. Zaznel v podaní samotného skladateľa, weimarský Dvorný orchester dirigoval Hector Berlioz. Dnes už je koncert Es dur natoľko známy, že je pomerne náročné uvedomiť si jeho originalitu nielen v prepojení štyroch viet do jedného celku, ale aj prácou s hudobným materiálom v ich priebehu. Po úvodnej zvučnej orchestrálnej téme vstupuje klavír s pôsobivými pasážami v oktávach, ktoré plynulo prejdú do kadencie. Atmosféru upokojuje spevný duet s klarinetom, ktorý melódiu odovzdá husliam, aby vzápätí stiekla do violončiel a plynulou gradáciou pripravila strhujúci návrat úvodnej témy, ktorá sa do konca prvej časti neodbytné vracia v rôznych podobách. Nová téma druhej vety prináša pokojnú, lyrickú atmosféru a končí sa pianissimovým trilkom plynulo

prechádzajúcim do tretej vety. Okrem zmeny nálady v nej poslucháčovi určite neujde nezvyčajný vstup triangu, za ktorý si od neúprosného dobového kritika Eduarda Hanslicka vyslúžil posmešnú prezývku „Trianglový koncert“ a obvinenie z nedostatku vkusu. Liszt mu však priam sólovú úlohu prideliť zámerne a opisuje ho ako „*malý posmievačný motív*“, ktorý tvorí dokonalý úvod k roztopašnému *Scherzu*. Návrat úvodnej témy vytvorí plynulé premostenie do záverečnej časti, v ktorej využíva všetok hudobný materiál, aby postupne vygradoval do grandiózneho finále. Lisztova tvorba často bojuje s nálepkou prázdnej virtuozity, no ako ukazuje aj dnešný koncert, v skutočnosti ide o skladateľa, ktorému nechýba originalita a odvaha v inováciách a len tak mimochodom kladie extrémne nároky na interpreta.

Ak diela prvej časti dnešného koncertu čakali na svoje uvedenia dve dekády, tak pôvodne klavírna suita **Obrázky z výstavy** sa dočkala slávy až takmer po polstoročí od svojho vzniku vďaka orchestrálnej úprave Mauricea Ravela z roku 1922. Paradoxne, svoje najznámejšie dielo **Modest Petrovič Musorgskij** pravdepodobne nikdy neuviedol verejne. Ak suita vo svojej originálnej podobe za jeho života zaznela, tak medzi najbližšími priateľmi, navyše ju po Musorgského predčasnej smrti zrevidoval jeho priateľ z Mocnej hrstky Nikolaj Rimskij-Korsakov. *Obrázky z výstavy* sú vyznaním bezprostredných dojmov z výstavy 400 diel na počesť jeho blízkeho priateľa Viktora Hartmanna, výtvarníka a architekta, ktorý niekoľko mesiacov predtým nečakane zomrel vo veku 39 rokov. V poryve intenzívnej inšpirácie napísal Musorgskij situu v priebehu troch týždňov. Ako hovorí v liste svojmu priateľovi Vladimírovi Stasovovi, nápady ani nestíhal zaznamenávať na papier, doslova bol nimi zahltený. Samotné *Promenády* sú podľa jeho slov obrazom skladateľa, ktorý „*chodí sem a tam, občas postojí, potom sa ponáhľa ďalej, keď ho zaujme ďalší obraz. Občas jeho cesta viazne – Musorgskij, plný smútku, myslí na svojho mŕtveho priateľa.*“

Úvodná Promenáda zobrazuje vstup na výstavu do priestorov petrohradskej Kráľovskej akadémie. Charakter nasledujúcich *Promenád* sa mení s dojmami a pocitmi, ktoré v ňom jednotlivé obrázky zanechali. A tak ako boli rôznorodé a kontrastné obrazy na výstave, rovnako sú odlišné aj charaktery jednotlivých častí suity. *Škriatok*, podľa Stasovovho opisu inšpirovaný náčrtom škriatka-luskáčika s křivými nohami, je v Ravelovom spracovaní ešte mrzutejší a ťarbavejší. V obraze *Starý hrad* spieva pod stredovekým hradom trubadúr

za sprievodu nástroja, ktorý poslucháč rozozná podľa neustále znejúceho základného tónu. Mimochodom, Hartmannov obraz bol architektonický náčrt a trubadúra k hradu dokreslil kvôli porovnaniu rozmerov. Časť *Park v Tuileries* inšpirovala nezachovaná uhľová skica záhrad pri Louvri. Hartmann, opäť kvôli porovnaniu rozmerov, dokreslil na skicu deti s opatrovateľkou, ktoré možno Musorgskij počul na ňu volať „Ňáňa, ňáňa!“ a ďalej im nechal priestor na detské hry a hašterenie. Bez prípravy v ostrom kontraste nasleduje *Bydlo*, voz ťahaný volmi, ktorého kolesá sa vytrvalo rytmicky valia po ceste. Nad ich monotónnym zvukom sa vinie melódia sedliakovej piesne, ktorú si cestou spieva. Rimskij-Korsakov zmenil pôvodné úvodné forte na pianissimo a vytvoril tak zdanie približujúceho sa a vzápätí vzdalujúceho sa voza, ktorý Ravel v orchestri majstrovsky pretvoril do mohutnej masy zvuku. Ťaživý dojem obrázku pretavil Musorgskij do lyrickosti nadväzujúcej *Promenády*, ktorá ho však priviedla k návrhu detských kostýmov pre balet Trilbi v Mariinskom divadle. *Tanec nevyliahnutých kuriatok* tak prináša kontrastnú veselú náladu, ktorú však opäť bez prípravy vystrieda obraz *Samuel Goldenberg a Schmuýle*. Predlohou boli dva obrazy poľských Židov, bohatého a chudobného, ktoré Hartmann daroval Musorgskému a on ich zapožičal na výstavu. Ľahko rozoznatelný rozhovor začína ten bohatý, jeho hlas je hlboký, rázny a priamy. V ostrom kontraste vyznieva nepríjemný, nariekavý hlas jeho chudobného partnera v dialógu, ktorý však postupne zanikne v posledných rozhodných slovách boháča. V pôvodnej klavírnej verzii nasledovala piata *Promenáda*, identická s prvou. Ravel ju však vypustil a tak sa po rázne ukončenom rozhovore presunieme na *Trh v Limoges*. Zhon, vrava, prekrikovanie sa trhovníkov aj zákazníkov svojou intenzitou návštevníkovi zamotajú hlavu tak, že ani nevie ako a ocitne sa v ponurých *Katakombách* (*Sepulchrum romanum*) pod Parížom. Obraz podľa Stasova predstavuje samotného Hartmanna, ako si spolu so strážnikom držiace lampáš a s architektom prezerá parížske katakomby. Ako nimi prechádzajú, vrhajú hrozivé tieň a každú chvíľu nachádzajú ďalšie a ďalšie navrstvené pozostatky mŕtvych. V plynulo napojenej časti *Cum Mortuis In Lingua Mortua* (*S mŕtvymi jazykom mŕtvych*) sa vracia téma promenády, no tentoraz sa stáva meditáciou a poslednou poctou zosnulému priateľovi. Zo zamyslenia poslucháča vytrhne divoký tanec *Baby Jagy*, resp. Domčeka na stračej nôžke. Podrobný popis nie je potrebný, každý si určite nájde svoju rozprávku o ježibabe lietajúcej na mažiari (a nemusí to byť len ikonická scéna

z Mrázika). Hartmannov obraz *Velká brána Kyjevská* predstavuje architektonický návrh mestskej brány pre Kyjev v masívnom staroruskom štýle s kupolou vo forme slovanskej helmy, kaplnkou a zvonickou. Mala pripomínať nevydarený atentát na cára Alexandra II. Bránu nakoniec nepostavili a Hartmannov návrh, ktorý sám považoval za jeden zo svojich najlepších, tak zostal zhmotnený len v majestátnej záverečnej časti Musorgského *Obrázkov z výstavy*.

Zuzana Buchová Holíčková

Spievať?

Zbor

Daj, Bože, slnca,
daj, Bože, slnca,
keď sa troška poihráme,
potom ti ho zasa dáme,
daj, Bože, slnca,
daj, Bože, slnca,
oj jojoj, daj, daj...

Sólo

Ej, tečie studená voda,
po nej tonie Morena, ej,
po nej tonie Morena, ej!

Ján Botto Spievať?

Recitátor

Spievať?! Čo ti to, bratku, napadlo?
Kde môj? Kdeže mesiačka spln?
Kdeže jazierka tiché zrkadlo,
kde labuťou plynúci čln?

Spievať?! A ktože dáva znamenie?
Kde blesk zbroje, šum prápora?
Kdeže tajomné krvi vlnenie
na vresk trúby v zhon tábora?

Spievať?! Zlatoklasné kde okolie?
Hmly poľom snujú sa len;
svety objala tma, noc nevôle –
a či svitne zora na deň?

Spievať, myšlienka kde už okutá,
srdce skrehlé viac nebije,
duša, jak v zime tá zem, zmrznutá,
ani vo sne už nežije?!

Spievať?! A k čomu zdvihneš si zraky
z týchto trudných, z tých ťažkých dôb?
K nebu? Tam nie svit, tma tam a mraky,
a zem, tá už hlboký hrob!

Spievať?! Oj, bol by hlas to zúfalý!
Kto živý, zaň zmŕtvel by len:
mŕtvi z hrobov by desne povstali,
hlas ten nezvonil by na deň!

Spievaj! Na milý hlas ten vzkriesenia
zmizne razom zmŕtvelých sen;
mŕtvi – ichž splníls' slovo veštenia –
vstanú slávy zrieť nový deň.

Slávka Zámečníková

Slávka Zámečníková zaznamenala raketový štart na svetové operné i koncertné pódia a momentálne patrí medzi najväčšie operné nádeje. Od septembra 2020 je sólistkou Štátnej opery vo Viedni, kde sa už v prvej sezóne predstavila s mimoriadnym úspechom ako Norina (*Don Pasquale*), Frasquita (*Carmen*) a *Poppea* v premiére Monteverdiho opery *Korunovácia Poppey* pod taktovkou Pabla Herasa-Casada s orchestrom Concentus Musicus Wien. V nasledujúcej sezóne stvárnila vo Viedni Nanettu (*Falstaff*), Musettu (*Bohéma*), Sophie (*Werther*) a tiež sa predstavila v premiére ďalšej opery z Monteverdiho trilógie, *Orfeo*, kde stvárnila Euridice. Spievala tiež sopránové sólo v dvoch baletných premiérach Mahlerovej 4. symfónie a Haydnových *Ročných obdobiach* (*Jahreszeiten*). Debutovala v úlohe Micaely (*Carmen*), študuje Adinu (*Nápoj lásky*) a Marzelinu (*Fidelio*).

Mladú úspešnú umelkyňu čaká debut v Opéra national de Paris v úlohe Musetty v *Bohème* a v Théâtre des Champs-Élysées zaspieva sólo v Haydnovom *Stvorení* (*Die Schöpfung*). Zavíta aj do SND ako Pamina v Mozartovej *Čarovnej flaute*. V Berlínskej Staatsoper v sezóne 2021/2022 s veľkým úspechom debutovala ako Donna Anna v premiére opery *Don Giovanni* pod taktovkou Daniela Barenboima a predstavila sa ako Nanetta (*Falstaff*) pod taktovkou Zubina Mehtu a Dircé v Cherubiniho opere *Médée*. Na budúcu sezónu sa v Berlíne prvýkrát predstaví ako *Poppea* (*Korunovácia Poppey*). V Hessisches Staatstheater Wiesbaden doteraz spievala v dvoch nových Mozartových produkciách ako Ilia (*Idomeneo*) a Contessa (*Le nozze di Figaro*) v rámci Maifestspiele Wiesbaden.

Slávka Zámečníková sa ako držiteľka štipendia Liz Mohn Kultur und Musikstiftung predstavila v rámci Operného štúdia (2017 - 2019)

v Štátnej opere v Berlíne v úlohe 1. dámy (*Čarovná flauta*), Miss Jessel (*Turn of the Screw*/Uťahovanie skrutky), Flora Bervoix (*La traviata*), Stimme des Falken (*Frau ohne Schatten*/Žena bez tieňa) a Chasserresse (*Hippolyte a Aricie*) pod taktovkou Simona Rattla. Vrátila sa aj do do Národného divadla v Prahe ako Sophie (*Werther*), kde s touto rolou debutovala už v sezóne 2017/2018.

Slávka Zámečnicková vystúpila na mnohých medzinárodných operných a koncertných pódioch. Na festivale Pražská jar 2018 účinkovala s Varšavskou filharmóniou v Mahlerovej 4. symfónii, pod taktovkou Simona Rattla debutovala v hamburskej Elbphilharmonie a vo Filharmónii v Paríži ako Chasserresse (*Hippolyte a Aricie*). Umelkyňa hosťovala na známych festivaloch ako napríklad Rheingau Musik Festival, Mecklenburg-Vorpommern Festspiele, na Opernom festivale Galiny Višnevskej v Soči a podobne. Ako Sophie (*Werther*) sa predstavila na Medzinárodnom divadelnom festivale Eurokontext 2018 v SND.

Mladá sopranistka je laureátkou a absolútnou víťazkou viacerých významných medzinárodných súťaží. K aktuálnym úspechom sa radí jej participácia na renomovanej súťaži Neue Stimmen 2019 v nemeckom Gütersloh, kde obsadila tretie mesto. Na medzinárodnej súťaži Hans Gabor Belvedere vo Villachu sa takisto umiestnila na 3. mieste. Dve 2. miesta si odniesla z najväčšej medzinárodnej poľskej súťaže Stanisława Moniuszka v roku 2019 v Teatr Wielki – Opera Narodowa vo Varšave ako aj z prestížnej národnej nemeckej súťaže Bundeswettbewerb Gesang Berlin v roku 2018. V tom istom roku zvíťazila na Medzinárodnej súťaži Accademia Belcanto v rakúskom Grazi, kde jej k prvej cene bola udelená tiež Cena Hamburskej Kammeroper a Cena festivalu Marie Callas v Sao Paole. V roku 2016 sa stala absolútnou víťazkou Medzinárodnej súťaže Antonína Dvořáka v Karlových Varoch, kde získala aj Cenu Národného divadla v Prahe, Cenu festivalu Pražská jar, Cenu Antonína Dvořáka III. a Cenu Josefa Hercla za najlepšiu interpretáciu barokového diela. V roku 2017 si odniesla prvenstvo z Medzinárodnej súťaže Mikuláša Schneidra-Trnavského a v roku 2015 z Medzinárodnej súťaže Iuventus Canti. Na Medzinárodnej súťaži Otto Edelmann vo Viedni v roku 2016 získala 3. cenu, Cenu publika a Cenu Daegu Opera House v Kórei. V tom istom roku sa stala v talianskom Portofíne finalistkou súťaže Concorso lirico internazionale di Portofino a nositeľkou špeciálneho ocenenia Evy-Marie Wieser.

Slávka Zámečníková je absolventkou Konzervatória v Bratislave z triedy Boženy Ferancovej. Magisterský diplom s vyznamenaním a diplom Konzertexamen získala na Hochschule für Musik Hanns Eisler v Berlíne u Anny Samuil. Zúčastnila sa na majstrovských kurzoch u svetoznámych pedagógov ako Anna Tomowa-Sintow, Brigitte Fassbaender, Luciana D'Intino, Francisco Araiza, Patricia McCaffrey, Neil Shicoff, Gregory Lamar, Deborah Polaski, Thomas Quasthoff, Julia Várady, Abby Furmansky a Wolfram Rieger. Je štipendistkou Junge Musiker Stiftung a Deutschlandstipendium.

Ján Gallovič

Ján Gallovič prišiel do kontaktu s divadelným umením počas gymnaziálnych štúdií v Poprade, kde účinkoval v divadelnom súbore OKO. Po maturite začal v roku 1979 študovať na VŠMU v Bratislave v ročníku Karola L. Zachara. Po absolvovaní sa v rokoch 1983 – 1985 stal sólistom spevohry Novej scény v Bratislave. V roku 1985 prešiel do umeleckého súboru Divadla Andreja Bagara v Nitre. Tu sa vryl do pamäti najmä účinkovaním vo viacerých významných inscenáciách v réžii Jozefa Bednárika: *Meštiak šľachticom*, *Vidiecka lady Macbeth*, *Eunuch*, *Modrý vták*, *Smútok pristane Elektre*. Diváci si ho pamätajú aj z adaptácie úspešnej operety v réžii Karola Spišáka *Utekajme, slečna Nituš!*, kde Ján Gallovič uplatnil nielen svoje činoherné, ale aj muzikálne umenie. Po krátkom, ale veľmi intenzívnom nitrianskom období, sa Ján Gallovič v roku 1988 vrátil do Divadla Nová scéna v Bratislave, kde pôsobil až do roku 1996. V tom istom roku nastúpil do Činohry SND, ktorej členom je dodnes.

Ján Gallovič vytvoril v SND mimoriadne zaujímavé úlohy v inscenáciách napríklad *Šialený deň*, *Úbohý vrah*, *Demokrati*, *Mačka na horúcej plechovej streche*, *Na konci hry*, *Tančiareň*, *Úklady a láska*,

Aj *kone sa strieľajú*, *Lakomec*, *Tri sestry*, *Kráľ sa zabáva*, *Veselé paničky windsorské*, *Bratia Karamazovovci* a ďalšie. Na konci uplynulej sezóny sa predstavil aj v rozprávke pre deti z pera Ľubomíra Feldeka *Nebojsa*. Ako hosťujúci umelec sa rád vracia aj do nitrianskeho divadla, kde sa v roku 1996 predstavil v mimoriadne úspešnom muzikáli *Fidlikant na streche* v réžii Jozefa Bednáríka, a okrem iného aj v úlohe Jána Pavla II. v muzikáli *Povolanie pápež*, ktorý mal premiéru v roku 2016 a prekonal už stú reprízu. Za túto postavu získal v roku 2018 Cenu Fra Angelico.

Vďaka svojmu jedinečnému, charakteristickému a charizmatickému hlasu pravidelne spolupracuje so Slovenským rozhlasom. Účinkoval v takmer 60 televíznych filmoch a 30 televíznych seriáloch. Patrí tiež k najznámejším a najobsadzovanejším dabingovým hercom. Prepožičal svoj hlas mnohým známym filmovým i televíznym postavám. V roku 1996 získal Zlatú slučku za najlepší dabing. V roku 1998 mu udelil Literárny fond výročnú cenu za divadelnú tvorbu za postavu Kerženceva v inscenácii hry Pavla Kohouta *Úbohý vrah* s prihliadnutím na postavu Dr. Landíka v hre Viliama Klimáčka *Demokrati* a Malcolma v *Malej nočnej hudbe*. Jeho lásku k poézii ocenili v roku 2000 prestížnou Krištáľovou ružou v Poděbradoch.

Dejan Lazić

Vďaka sviežim interpretáciám klavírneho repertoáru sa **Dejan Lazić** etabloval ako jeden z fantastických a svojím podaním neobvyklých sólistov svojej generácie. Časopis Spiegel komentoval jeho nahrávku Liszta na Onyx Classics: „*Velkolepá technika, zanietená a duchaplná, zároveň výrazná a hlbavá: tento prierez Lisztovým dielom je darom tak pre nováčikov, ako aj pre znalcov.*“

Dejan Lazić pravidelne účinkuje s orchestrami v Atlante, Bostone, Chicagu, s Austrálskym komorným orchestrom, Budapeštianskym festivalovým orchestrom/BFO, Symfonickým orchestrom mesta Birmingham, s Royal Concertgebouw Orchestrom, Dánskym štátnym symfonickým orchestrom, NDR Lábskym filharmonickým orchestrom Hamburg, Helsinskou, Holandskou a Rotterdamskou filharmóniou či Švédskym rozhlasovým symfonickým orchestrom. Získal si množstvo priaznivcov na Ďalekom východe, keď absolvoval turné po Číne s Budapeštianskym festivalovým orchestrom a Ivánom Fischerom; koncertoval s NHK Symphony, Symfonickým orchestrom Yomiuri Nippon, ako aj s filharmonickými orchestrami v Soule a Hong Kongu. Úzko spolupracuje s dirigentmi ako Giovanni Antonini, Iván Fischer, Michael Francis, Andris Nelsons, Ivan Repušić, Thomas Søndergård, Robert Spano, John Storgårds, Krzysztof Urbanski, Jan Willem de Vriend a Kazuki Yamada. Sám čoraz viac aj diriguje.

V sezóne 2021/2022 sa Dejan Lazić stal rezidenčným umelcom Mníchovského rozhlasového orchestra Bavorského rozhlasu a uskutočnil turné s BFO a Ivánom Fischerom. Absolvoval resp. ho čakajú debuty s filharmonickými orchestrami v Drážďanoch, Stuttgarte, Bergene a tiež s Orchestra della Svizzera italiana. Pravidelne uvádza recitály v sálach ako Teatro Colón (Buenos Aires), Lincolnovo centrum (New York), Melbournské recitálové centrum, Recitálová sála v Zakázanom meste (Peking) a v rozličných európskych hudobných centrách a festivaloch. Účinkoval na Gstaad Menuhin festivale: na recitáli, ale aj na koncerte komornej hudby so Sol Gabettou (violončelo) a Andreasom Ottensamerom (klarinet), kde sa okrem iného uskutoční aj premiéra jeho najnovšej skladby *Kaleidoscope* pre klarinet, violončelo a klavír. K jeho hudobným partnerom v komornej hudbe patria okrem iných aj huslisti Joshua Bell a Benjamin Schmid. Dejan Lazić sa profiluje aj ako uznávaný skladateľ. Od roku 2015 ho ako autora zastrešuje Sikorski Music Publishing Group. Jeho úpravu Brahmsovho Husľového koncertu na klavírny premiéroval a nahral Robert Spano s Atlantským symfonickým orchestrom (2009) a dodnes máva veľký úspech na BBC Proms, v Concertgebouw v Amsterdame, na Hamburskom veľkonočnom festivale, Chopinovom festivale vo Varšave, na americkom kontinente či v Japonsku. Lazić osobne mnohokrát interpretoval svoj *Klavírny koncert v istrijskom štýle*, op. 18, ktorý mal premiéru na Aspenskom hudobnom festivale v roku 2014. Jeho prvé väčšie orchestrálne dielo, hudobnú báseň *Mozart a Salieri* (podľa Alexandra Puškina),

op. 21, si objednal a premiéroval Symfonický orchester Indianapolis s Krzysztofom Urbańskim. Vydavateľstvo Sikorski nedávno publikovalo jeho kadencie k šiestim Mozartovým klavírnym koncertom, Beethovenovým klavírnym koncertom č. 1 až č. 4 a Haydnovým klavírnym koncertom č. 4 a č. 11.

Umelcova nedávna úprava Mozartovho *Ronda Concertante* pre klavír a orchester (podľa 3. časti Mozartovej Klavírnej sonáty B dur, K. 333) mala premiéru v roku 2018 na festivale *Mainly Mozart* v San Diegu, USA s Festivalovým orchestrom pod taktovkou Michaela Francisa. Spoločne s ďalšími štyrmi skladateľmi Lazić skomponoval dielo *Der Forellenteich* (Pstruhový rybník), ktoré bolo premiérované a vyšlo na CD tiež v roku 2018 a následne sa uvádzalo na rozličných nemeckých festivaloch. Jeho *S.C.H.E.rzo* pre orchester, op. 25, ktoré si opäť objednal Symfonický orchester Indianapolis, malo premiéru 17. januára 2020 s dirigentom Krzysztofom Urbańskim. V súčasnosti Lazić pracuje na skladbe *Chinese Fantasy* pre husle a orchester, op. 22.

Dejan Lazić vydal mnoho nahrávok aj na Channel Classics, vrátane cyklu *Liaisons*, ktorého ostatná nahrávka spája hudbu C. P. E. Bacha a B. Brittena. Roku 2017 sa predstavil na turné a nahral vlastnú úpravu Beethovenovho Husľového koncertu ako aj Klavírny koncert D dur, op. 61 s Holandským komorným orchestrom a Gorđanom Nikolićom; CD vyšlo v roku 2018 (Onyx Classics). Živá nahrávka Rachmaninovho Druhého klavírneho koncertu s London Philharmonic Orchestra pod taktovkou Kirilla Petrenka získala v roku 2009 nemecké ocenenie ECHO Klassik Award. Záznam Beethovenovho Trojkonzertu vyšiel v roku 2015 (Sony Music). Nahrávka Mozartovej komornej hudby z roku 2020 (Onyx Classics) dostala prestížne ocenenie *OPUS Klassik 2021* v kategórii Nahrávky komornej hudby.

Dejan Lazić sa narodil v chorvátskom Záhrebe v hudobníckej rodine. Vyrástol v Salzburgu, kde študoval na Mozarteu (klarinet, klavír a skladbu). Stretnutie so Zoltánom Kocsisom a Imrem Rohmannom na Bartókovom festivale v Maďarsku, ako aj značný vplyv Petra Eötvösa mali rozhodujúci vplyv na jeho ďalšiu umeleckú kariéru. V súčasnosti žije Dejan Lazić v Amsterdame.

Jozef Chabroň

Jozef Chabroň ukončil štúdium na VŠMU (2007) v odbore zborové dirigovanie pod pedagogickým vedením prof. Blanky Juhaňákovvej. Už v roku 2006 dostal možnosť spolupracovať so Slovenským filharmonickým zborom ako asistent svojej pedagogičky, hlavnej zbormajsterky Blanky Juhaňákovvej. Od sezóny 2013/2014 sa stal zbormajstrom Slovenského filharmonického zboru/SFZ.

SFZ pripravil na uvedenie množstva vokálno-inštrumentálnych diel ako napríklad *Dafnis a Chloé* M. Ravela, *Nokturná* C. Debussyho, *Stvorenie* J. Haydna, *Kristovo detstvo* H. Berlioza, *Lobgesang* F. Mendelssohna Bartholdyho, *Žalm zeme podkarpatskej* E. Suchoňa, *Messa di Gloria* G. Pucciniho, *Rekviem* G. Verdiho, *Symfónia č. 13 Babij jar* D. Šostakoviča, *Stabat Mater* K. Szymanowského a G. Rossiniho, *Persefona a Oidipus Rex* I. Stravinského, *Glagolská omša* L. Janáčka, *Vojnové rekviem* B. Brittena, *Gurrelieder* A. Schönberga.

V premiére uviedol diela *Missa pro defunctis* E. Kráka, *Missa pro nobis* R. Bergera, *Apolloopera* M. Piačeka, *Carmina austriaca* G. Wirtha a ďalšie.

Počas doterajšieho pôsobenia v SFZ spolupracoval s viacerými renomovanými dirigentmi ako sú James Judd, Emmanuel Villaume, Serge Baudo, Juraj Valčuha, Thomas Sanderling, Thomas Lang, Friedrich Haider, Leoš Svárovský, Petr Altrichter, Rastislav Štúr, Christoph Campestri, Semyon Bychkov, James Conlon, Ralf Weikert, Yukata Sado, Peter Valentovič a iní.

Najvýznamnejšie umelecké počiny v jeho doterajšej kariére predstavujú kompletne naštudovanie Schönbergovho diela *Mojžiš a Áron* pre Operný dom v Zürichu (2011), ktorého premiéra sa uskutočnila pod taktovkou dirigentskej legendy Christopha von Dohnányiho, ako aj príprava SFZ na účinkovanie v opernej produkcii *Chovančina* M. P. Musorgského a *Trójanica* H. Berlioza pre Viedenskú štátnu operu. Spolupracoval tiež s BBC Singers. Dirigoval samostatné koncerty SFZ v Hamburgu, Bratislave, Žiline, Nových Zámkoch a Piešťanoch.

V sezóne 2021/2022 pripravil SFZ na koncerty v Nemecku, Srbsku a Švajčiarsku. Na jar spolupracoval s festivalom v Baden-Badene pri naštudovaní opier P. I. Čajkovského (*Piková dáma*, *Jolanta*, dirigent Kirill Petrenko). V aktuálnej sezóne pripraví SFZ na domáce koncerty i zahraničné spolupráce v Mannheime, Berlíne (Mahler), Stuttgarte (Beethoven), Prahe a Litomyšli (Schönberg).

Foto © Jan F. Lukas

Slovenský filharmonický zbor

je prominentným reprezentantom slovenského profesionálneho zborového umenia. Do hudobného diania vstúpil v roku 1946 ako Miešaný zbor československého rozhlasu. Prvé roky ho viedol jeho zakladateľ, dirigent Ladislav Slovák. V roku 1957 bol SFZ začlenený do zväzku telies Slovenskej filharmónie. Na poste zbormajstrov sa vystriedali viaceré významné osobnosti (J. M. Dobrodinský, Štefan Klimo, Pavel Procházka, Marián Vach, Jan Rozehnal, Blanka Juhaňáková). Od roku 2014 zbor vedie J. Chabroň. Kultivovanosť prejavu, zvuková rovnováha hlasových skupín, ale aj interpretačná pohotovosť, spoľahlivosť a príkladná umelecká disciplína sa premietajú do suverénnych výkonov, ktoré pri vzájomnej spolupráci

ocenili mnohí renomovaní dirigenti ako Claudio Abbado, Serge Baudo, Semyon Bychkov, James Conlon, Christoph von Dohnányi, Vladimir Fedosejev, János Ferencsik, Daniele Gatti, Pedro Halffter, Riccardo Chailly, Dmitrij Kitajenko, Lorin Maazel, Zubin Mehta, Franz Welser-Möst, Antonio Pedrotti, Karl Richter, Esa-Pekka Salonen, Peter Schreier, Václav Talich, Emmanuel Villaume, Ralf Weikert a ďalší.

Zbor spolupracoval s prestížnymi zahraničnými orchestrami ako napríklad Berlínski a Viedenski filharmonici, Viedenski symfonici, Izraelská filharmónia či Orchestre de Paris. Jeho bohatá diskografia obsahuje nahrávky pre slovenské i zahraničné televízne a rozhlasové stanice, ako aj pre renomované nahrávacie spoločnosti, z ktorých možno spomenúť Opus, Supraphon, Deutsche Grammophon, Hungaroton, Sony, Marco Polo, Naxos, Nuova Era, Decca a mnoho ďalších.

V sezóne 2021/2022 vzbudil SFZ medzinárodný ohlas na Veľkonočnom festivale v Baden-Badene v scénickom predvedení opery *Piková dáma* a koncertnou verziou opery *Jolanta*, ako aj na koncertoch s Berlínskou filharmóniou (*Piková dáma*) pod vedením Kirilla Petrenka.

Zbor účinkoval aj v produkcii *Boris Godunov* vo Viedenskej štátnej opere (dirigent S. Weigle). Mužská časť zboru predviedla oratórium *Kráľ Oidipus* Igora Stravinského vo Švajčiarsku (dirigent J. van Steen). V rámci Beethoven Marathon 2022 spieval SFZ Symfóniu č. 9 na koncertoch v Nemecku a Srbsku (dirigent G. Feltz).

V aktuálnej sezóne 2022/2023 sa SFZ predstaví na koncertných pódioch v Nemecku – v Mannheime v dielach Tallisa (*Spem in allium*), Ligetiho (*Lux Aeterna*), Stravinského (*Žalmová symfónia*) a Skriabina (*Prometheus*). V Berlíne uvedie Mahlerovu Symfóniu č. 2 a v Stuttgarte Beethovenovu Symfóniu č. 9. Mužská časť zboru vystúpi na sklonku sezóny v Schönbergovej kantáte *Piesne z Gurré* v Prahe a Litomyšli.

Daniel Raiskin „je hudobníkom s výraznou senzibilitou, ktorý svojmu remeslu naozaj rozumie; je jedným z posledných výnimočných zjavov dirigentskej školy z bývalého Sovietskeho zväzu, ktorá sa vyznačuje prísnosťou a dôkladnosťou.“ (Gramophone).

Daniel Raiskin

Daniel Raiskin vyrastal ako syn renomovaného muzikológa v St. Peterburgu. Vo svojom rodnom meste navštevoval slávne konzervatórium (vysokú hudobnú školu) a v štúdiu pokračoval v Amsterdame a Freiburgu. Najskôr sa zameriaval na hru na viole. K jeho nasmerovaniu na dirigentskú kariéru ho inšpirovala najmä osobnosť vynikajúceho pedagóga Leva Savicha, ako aj majstrovské kurzy s dirigentmi ako Mariss Jansons, Neeme Järvi, Milan Horvat, Woldemar Nelsson a Jorma Panula. Raiskin disponuje širokým repertoárom a programy jeho vystúpení majú nápaditú dramaturgiu.

Od sezóny 2020/2021 zastáva Daniel Raiskin post šéfdirigenta Slovenskej filharmónie. Okrem toho je od augusta 2018 hudobným riaditeľom Winnipeg Symphony Orchestra a od sezóny 2017/2018 hlavným hosťujúcim dirigentom Belehradskej filharmónie.

Daniel Raiskin pôsobil ako hlavný hosťujúci dirigent v Orquesta Sinfónica de Tenerife (sezóna 2017/2018), šéfdirigent Staatsorchester Rheinische Philharmonie v Koblenzi (2005 – 2016) a šéfdirigent Filharmónie Artura Rubinsteina v Lodži (2008 – 2015). Umelec sa tiež vytrvalo snaží zdieľať svoje vedomosti a vášeň s mladými hudobníkmi po celom svete. Pravidelne sa venuje práci s mládežníckymi orchestrami okrem iného v Kanade, Estónsku, Nemecku, Islande, Holandsku, Rusku a Juhoafrickej republike.

Medzi popredných sólistov, s ktorými Raiskin spolupracuje, patria napr. Emanuel Ax, Renée Fleming, Nelson Freire, Martin Fröst, Alban Gerhardt, Vadim Gluzman, Natalia Gutman, Kari Kriikku, Simone Lamsma, Lang Lang, François Leleux, Jan Lisiecki, Alexei

Lubimov, Tatjana Masurenko, Albrecht Mayer, Daniel Müller-Schott, Olli Mustonen, Steven Osborne, Julian Rachlin, Benjamin Schmid, Julian Steckel, Anna Vinnitskaya a Alexei Volodin.

V poslednom období realizoval kritikou vysoko hodnotené nahrávky Mahlerovej Symfónie č. 3 a Šostakovičovej Symfónie č. 4 (AVI). Jeho nahrávka violončelových koncertov E. W. Korngolda, E. Blocha a B. Goldschmidta s Julianom Steckelom (AVI) získala v roku 2012 ocenenie Echo Klassik. Medzi jeho ďalšie nahrávacie projekty posledných rokov patrí cyklus symfónií Louisa Glassa (Cena Dánskeho rádia), cyklus všetkých koncertov a rapsódií Arama Chačaturjana (CPO), nahrávka Lutosławského vokálno-inštrumentálnych diel (Dux) a CD s dielami Alexandra Tansmana *Prorok Izaiáš* a *Žalmy* (World Premiere Recordings).

Foto © Peter Brenkus

Slovenská filharmónia

bola založená roku 1949. Pri jej umeleckom zrode stáli dve významné osobnosti medzinárodného hudobného života Václav Talich (1949 – 1952) a Ľudovít Rajter (1949 – 1976). Na umeleckom profilovaní orchestra sa podieľali ďalší šéfdirigenti – Tibor Frešo, Ladislav Slovák, Libor Pešek, Vladimír Verbickij, Bystrík Režucha, Aldo Ceccato, Ondrej Lenárd, Jiří Bělohlávek, Vladimír Válek, Peter Feranec, Emmanuel Villaume a James Judd.

Ako stáli hosťujúci dirigenti pôsobili v Slovenskej filharmónii v rokoch 2007 – 2018 Leoš Svárovský, 2011 – 2019 Rastislav Štúr a v sezóne 2018/2019 Petr Altrichter. Od sezóny 2020/2021 sa postu šéfdirigenta ujal Daniel Raiskin.

Z množstva hosťujúcich dirigentov je potrebné uviesť osobnosti svetového mena ako János Ferencsik, Witold Rowicki, Václav Smetáček, Karel Ančerl, Franz Konwitschny, Václav Neumann, Hermann Abendroth, Antonio Pedrotti, Sir Eugène Goossens, Sir Malcolm Sargent, Roberto Benzi, Kurt Masur, Sir Charles Mackerras, Carlo Zecchi, Serge Baudo, Claudio Abbado, Kurt Sanderling, Zdeněk Košler, Riccardo Muti, Karl Richter, Kirill Kondrašín, Alain Lombard, Sergiu Celibidache, Thomas Sanderling, a mnohí ďalší, ale i skladateľov-interpretov vlastných diel ako Jean Martinon, Krzysztof Penderecki a Aram Chačaturian.

Slovenská filharmónia realizovala množstvo nahrávok pre rozhlas, televíziu a hudobné vydavateľstvá OPUS, Supraphon, Panton, Hungaroton, JVC Victor, RCA, Pacific Music, Naxos a Marco Polo. Je pravidelným hosťom významných európskych hudobných pódíí a festivalov.

V rámci svojich početných zahraničných zájazdov vystúpila v takmer všetkých európskych krajinách, na Cypre, v Turecku, USA a pravidelne hosťuje na koncertných turné v Japonsku, Južnej Kórei, Ománe a Spojených arabských emirátoch.

Medzi najvýznamnejšie udalosti nadchádzajúcej sezóny 2022/2023 patria zahraničné účinkovania v koncertných sálach vo Švajčiarsku (Murten) so sólistami Eldbjørgou Hemsing a Anatolom Tothom a Rakúsku (Viedeň) s Elinou Garanča, Alexeiom Volodinom a Konstantinom Lifschitzom. Na záver sezóny vycestuje orchester SF spolu so šéfdirigentom Danielom Raiskinom a Leošom Svárovským na turné do Japonska, sólistami budú klaviristka Olga Scheps a violončelista Tatsuki Sasanuma.

SOBOTA 24. 9.

16.00 • Malá sála Slovenskej filharmónie

Klavírný recitál

Leo de María

Domenico Scarlatti	Sonáta pre klavír d mol, Pastorale Sonáta pre klavír d mol
Ludwig van Beethoven	Sonáta pre klavír č. 3 C dur, op. 2
Franz Liszt	Po prečítaní Danteho, Fantasia quasi Sonata
Sergej Prokofiev	Sonáta pre klavír č. 8 B dur, op. 84
Maurice Ravel	La Valse

*

19.30 • Koncertná sieň Slovenskej filharmónie

Štátny komorný orchester Žilina

Spevácky zbor Lúčnica

Leoš Svárovský | dirigent

Elena Matušová | zbormajsterka

Milan Paľa | husle

Juraj Filas	The Highest Cathedral Najvyššia katedrála
Ján Zimmer	Koncert pre husle a orchester, op. 15
Mikuláš Moyzes	Missa in C maior

Hlavný usporiadateľ Slovenská filharmónia
z poverenia a s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR

BHS člen Európskej asociácie festivalov

Generálny partner BHS

Hlavný partner SF

Partneri a mediálni partneri

PREDAJ VSTUPENIEK

v pokladnici Slovenskej filharmónie/budova Reduty

pondelok 9.00 – 14.00 a 15.00 – 19.00, **utorok – piatok** 13.00 – 19.00

počas BHS do 19.30 a v sobotu a v nedeľu hodinu pred koncertom

telefón: +421 2 20 475 293

e-mail: vstupenky.bhs@filharmonia.sk

predaj vstupeniek on-line: www.navstevnik.sk

Zmena programu a účinkujúcich vyhradená

Výtvarné dielo na obálke: Xénia Bergerová, akademická maliarka

Vydala: Slovenská filharmónia

Zostavil: Kristína Gotthardtová a Manažment BHS

Slovenská filharmónia je štátna príspevková organizácia MK SR.

Foto © Michael Durczok, Súľovské skaly

Energia. Ľudia. Krajina.

